

Edukatie binnen Aekinga

Een algemene introductie

In dit nummer van Aekinga-Info willen we op verzoek van de ouders uitgebreid aandacht besteden aan de edukatie binnen het vakintermaat.

Vanouds is Aekinga een vakintermaat. Dat wil zeggen, dat er beroepsgericht onderwijs wordt gegeven, dat qua niveau vergelijkbaar is met het reguliere LBO/IBO-onderwijs. Het gaat tot en met de derde klas van deze schooltypen. Het onderwijs vindt plaats in kleine lesgroepen en is sterk individueel gericht.

Visie

Binnen Aekinga streven we er naar een geïntegreerd leef- en leerklimaat te realiseren. Anders gezegd: de internaatsschool is niet een losse apart staande afdeling, maar is ingebed in, en sluit aan bij het gehele internaatleven. Vanuit de (ortho)pedagogiek en (ortho)di-

dactiek wil Aekinga jongeren tussen 12 en 18 jaar een leef- en leerklimaat bieden, waarbij

- * er respect is voor en acceptatie van de jongeren,
- * er wordt uitgegaan van de eigen positieve mogelijkheden van de jongeren,
- * structuur, regelmaat en het stellen van duidelijke grenzen voorwaardelijk zijn.

Doelstelling

Voor een groot deel van de jongeren is de centrale doelstelling: terugkeer mogelijk maken naar het reguliere onderwijs. Dit is meestal LBO of IBO, soms VSO. Soms ook naar andere vormen van onderwijs, het voltijd KMBO (Kort Middelbaar Onderwijs).

Voor een ander deel van de jongeren is het doel: toeleiden naar (betaald) werk.

Het deeltijd-KMBO, ook Leerlingwezen genoemd, valt hier voor het gemak ook onder het traject "toeleiding naar de arbeidsmarkt". Voor deze jongeren is er een aanbod van arbeids- en beroepsoriëntatie, sociale vaardigheden (o.a. sollicitatie-training) en het opdoen van werkervaring middels

Jan Klinkenberg op zijn werkplek.

snuffelstages, oriënterende stages en werkstages).

Het volgen van extern onderwijs op een reguliere school voor voortgezet onderwijs in de regio, behoort tot de mogelijkheden.

Tenslotte is het mogelijk voor jongeren uit de omgeving om als "dagplaatsing" gebruik te maken van het edukatieve aanbod en de persoonlijke en maatschappelijke begeleiding van de afdeling Edukatie van het vakinternaat Aekinga.

Doelgroep

Het vakinternaat heeft een technisch gericht onderwijs-aanbod voor jongeren tussen 12 en 18 jaar. Globaal onderscheiden we daarbij drie niveaus: LTS, ITO- en VSO-leerlingen.

Via interne differentiatie en individuele leerwegen trachten we deze onderlinge niveau-verschillen te overbruggen.

Het maximale niveau waarop we een leerling kunnen brengen is eind derde klas LBO-IBO.

Aekinga is vanouds een "jongens-internaat" geweest. Al enige jaren wordt er gesproken over het aannemen van meisjes. Het is de bedoeling dat dit in 1993 ook daadwerkelijk gaat gebeuren.

Lesgroepindeling

Er zijn dus vijf beroepsgerichte afdelingen: consumptieve technieken, houtbewerking en bouwtechniek, metaalbewerking, (motor)voertuigentechniek en schilderen/afwerkingstechnieken.

Daarnaast draait er een zogenaamde oriëntatiegroep voor jon-

gere leerlingen die globaal het IBO 2 niveau nog niet hebben en nog niet aan een vaste, beroepsgerichte lesgroep toe zijn. Deze groep wordt doorgaans wisselgroep genoemd, omdat de leerlingen rouleren langs de vijf praktijklokalen.

De schoolweek

De jongeren krijgen zeven lessen per dag les, vijf dagen in de week. De lestijden zijn van 8.20 - 12.00 uur, en van 13.15 - 15.45 uur. Dat is in totaal 35 lessen per week.

Het vakinternaatsonderwijs is sterk gericht op het ontwikkelen van praktisch technische vaardigheden. Dat betekent al gauw zo'n 16 tot 18 practicumlessen per week. Daarnaast krijgen ze van de beroepsgerichte vakdocent twee tot vier uur vaktheorie per week.

Verder is er natuurlijk het AVO-aanbod met als hoofdbestanddelen Nederlands, wiskunde/rekenen en Engels. Daarnaast is er enige aandacht voor natuurkunde, vaktekenen, wereld-oriëntatie en

maatschappij-oriëntatie.

En tenslotte zit er sport en creatieve vorming in het onderwijs-aanbod.

Schakelgroep en remedial teaching

Voor leerlingen die binnen afzienbare tijd weer gaan instromen in het reguliere onderwijs is er een schakelgroep in het leven geroepen. Deze jongeren krijgen extra AVO-uren, om hen zo goed mogelijk en "op niveau" toe te leiden naar de gewenste school.

Via remedial teaching kan er extra aandacht worden gegeven aan individuele leerlingen om tekorten in met name reken- en taalvaardigheid weg te werken.

Bij onvoldoende of onvolledige schoolrapportage (aangeleverd door de vorige school of scholen van de jongere) hebben we de mogelijkheden zelf aanvullende tests te doen, met name weer op gebied van taal- en rekenvaardigheid. Ook nemen we zelf beroepskeuzetests af.

Een leerling die op het traject "terug naar school" zit, kan ook huiswerk mee krijgen en daarbij begeleid worden, om zich zo goed mogelijk hierop voor te bereiden.

Rapporten en certificaten

Zoals gebruikelijk is in het reguliere onderwijs krijgen leerlingen elk trimester een schoolrapport. Hierop staan schoolprestaties en niveau aangeduid. Maar ook inzet en schoolgedrag komen aan de orde.

Daarnaast kunnen de leerlingen ook certificaten behalen, als zij

bepaalde vakonderdelen succesvol hebben afgerond. dit zijn weliswaar Aekinga-certificaten, maar ze geven een goed beeld hoe ver de leerling in een bepaald vakgebied gevorderd is.

Bij de metaalafdeling is het mogelijk om het landelijk erkende lasdiploma van het Nederlands Instituut voor Lastechniek (NIL) te behalen.

Overlegvormen

Er is regelmatig overleg met de andere afdelingem van het vakinternaat. Over de dagelijkse gang van zaken in de leefgroepen worden we op school geïnformeerd door de groepsleiding, die elke ochtend de overdrachtmap komen brengen. 's Middags na schooltijd brengen de (contact)docenten deze mappen weer terug met hun informatie. Langs deze weg is de dagelijkse informatie-overdracht tussen groepsdienst en de school gewaarborgd.

Voor meer ingrijpende zaken is er contact met het internaats-maatschappelijkwerk of de mentor (in de leefgroep) van de betrokken jongere.

Kernbesprekingen

In de belangrijke begeleidingsplan-vergaderingen ("kernbesprekingen") zitten alle geledingen met elkaar aan tafel: maatschappelijk werk, groepsdienst (de mentor van de betrokken jongere, het hoofd groepsdienst en soms deteam-leider) en Edukatie (meestal via het hoofd Edukatie, soms met de externe scoliere/stagebegeleider en soms met een vakdocent erbij). Daarnaast zit de orthopedagogisch medewerker erbij en norma-

liter ook een medewerker van de plaatsende instantie.

In de kernbespreking wordt het begeleidingsplan van een jongere vastgesteld, bewaakt, en eventueel bijgesteld.

Het team van Edukatie zelf vergadert twee keer per week. Eén vergadering is volledig gewijd aan leerlingenbespreking; de andere staat in het teken van organisatorische en inhoudelijke zaken.

Edukatie binnen de residentiële jeugdhulpverlening

Het internaats-onderwijs valt niet onder het Ministerie van O&W, maar onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van WVC. In februari 1991 heeft Minister d'Ancona toegezegd de edukatiefunctie (vroeger V&O, Vorming en Onderwijs, genoemd) op te nemen in de Wet op de Jeugdhulpverlening. Dit betekende een officiële erkenning van edukatie binnen de jeugdhulpverlening.

Twee trajecten

Voor de leerlingen zijn er globaal genomen twee trajecten mogelijk. De eerste is terug naar het reguliere onderwijs. Dat is naar het beroepsonderwijs, soms VSO, of naar het KMBO en dergelijke.

De tweede mogelijke traject is toeleiding naar de arbeidsmarkt (het "werkspoor"). Ter voorbereiding hierop kan de jongere werkervaring opdoen via snuffel/oriënterende stages en werkstages. Aekinga heeft hiertoe een stagebegeleider in dienst.

Vaak is er toch nog part-time aanvullende scholing gewenst. Een aantrekkelijke vorm van part-time-

onderwijs is dan de deeltijd KMBO (voorheen de Streekschool).

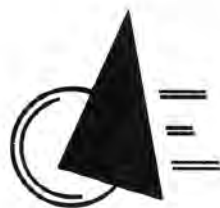
In het "Leerlingwezen" gaat het om "werkend leren": drie à vier dagen in de week werken in de praktijk en één of twee dagen naar school.

Voor veel 16 - 18 jarige pupillen is dit een aantrekkelijk en wenselijk scholingstraject.

Het team Edukatie

De afdeling Edukatie van het vakinternaat kent een veertien-tal docenten; de meeste full-time aangesteld. Er is verder een stagebegeleider/toeleider naar werk. Deze begeleidt ook de externe scholieren: pupillen die op een reguliere school in de regio zijn geplaatst.

Het hoofd Edukatie coördineert deze sektor en vertegenwoordigt deze binnen en buiten het Centrum.

Dit betekent binnen het vakinter-
naat timmeren en houtbewerken in
het praktijklokaal van Adrie van
Dorresteijn.

De handvaardigheid en theorie

De nadruk ligt op het werken met
handgereedschap.

De leerlingen hebben een eigen
gereedschapskist met met onder
andere een zaag, beitels, hamer,
schaaf, e.d. Het doel is om hier
goed mee te leren werken. Dit
doen we door middel van werk-
stukken. Deze werkstukken kan
ieder op eigen niveau maken. De
niveaus lopen uiteen van eerste
klas ITO tot en met vierde klas
LBO. De werkstukken die gemaakt
worden zijn oplopend in moeilijk-
heidsgraad.

Naast de praktijklessen wordt er
ook aandacht besteed aan de
theorie. Hiervoor worden de les-
sen constructieleer, materialen-
kennis en gereedschapsleer ge-
geven.

Het lokaal

Het lokaal waar in dit alles gebeurt
is ruim van opzet, met in de ene
helft werkbanken en in de andere
helft het machine-park. Dit ma-
chine-park heeft alle noodzakelijke
machines als cirkelzaag, vlak-
bank, vandiktebank, frees, lang-
gat-boor en lintzaag

Projecten en excursies

Naast de lesprogramma's worden
er ook projecten uitgevoerd, zoals
onlangs het leggen van de beton-
funderingen van de fietsenbergin-
gen bij de nieuwe paviljoens en
het maken van een podium in het
openluchtbad in Appelscha.

Daar waar de gelegenheid zich

BOUW TECHNIEK

voordoet, gaat de "houtploeg" op
excursie. In het voorjaar is een be-
zoek aan de Bouw-vakbeurs in
Zuidlaren een vast onderdeel.

Aanpak en begeleiding

Naast een strak gehanteerde orde
en rust, probeert de docent altijd
de jongens die vastlopen weer op
weg te helpen.

De strakke orde bestaat uit het
werken op een eigen vaste werk-
plek; het verplicht dragen van

werkkleding (stofjas); het gebruik
van nette omgangstaal; het dra-
gen van zorg voor het gereed-
schap in het algemeen, en het
gereedschap dat de leerling "in
bruikleen" heeft. Na de les moeten
ze het gereedschap dat ze ge-
bruikt hebben opruimen en hun
kist op slot doen. De leerlingen
moeten hun eigen werkbank zelf

*Kenneth bij zijn tijdens lessen houtbe-
werking gemaakte viskist.*

schoonhouden, en gezamenlijk
het lokaal.

Tijdens de lessen wordt door de
docent daar geholpen, waar het
nodig is. Daarbij wordt gelet op het
hanteren van gereedschap, de
knelpunten bij het tekening lezen
en waar het mis gaat de leerling
weer op het goede spoor te zetten.
Op deze manier ontstaat er toch
een speciale band tussen docent
en leerling, waardoor leerlingen
plezier krijgen in het werken met
hout.

Toekomst

Om de ontwikkelingen bij te blijven
en om het woord bouw-techniek
binnen het vakinternaat nog meer
tot zijn recht te laten komen is er
nog behoefte aan een metselhoek
en een stelhoek.

De Docent

Adrie van Dorresteijn werkte o.a.
als uitvoerder in de bouw. Hij was
vier jaar leraar bouwkunde op een
LTS. Ruim twee jaar werkt hij nu in
Aekinga.

Consumptieve techniek is het je bekwaamen in de diverse technieken van het koken, het brood- en banketbakken en het serveren.

Door een tijd bezig te zijn met het bereiden van verschillende soorten voedsel krijgt de leerling inzicht in de verschillende manieren van werken, en leert tevens de betekenis van de verschillende soorten voedsel kennen.

Op deze manier maakt hij uitgebreid kennis met de vele voedingsmiddelen en produkten. Dit alles met het doel dat de leerling een bewustere keus voor zijn eventuele toekomstige vak kan maken.

De vakleerkacht

De consumptieve lessen worden gegeven door Roel Schoenmaker. Roel is afkomstig uit de horeca. Hij begon in 1970 als opleidingskok in Aekinga. De opleiding van de jongens vond toen plaats in de centrale keuken van het vakinternaat.

De consumptieve afdeling

De consumptieve afdeling is nu ondergebracht in een eigen gebouw op het terrein. Naast de keukens, die twee-derde van het gebouw beslaat, heeft men in het overige gedeelte de beschikking over een klein restaurant.

Het restaurant.

De opleiding en het weekprogramma

Wanneer een leerling in de lesgroep consumptieve technieken wordt geplaatst, krijgt hij ongeveer zeventien uur per week met Roel en het lokaal te maken.

Deze zeventien uren zijn verdeeld in vijf blokken van drie lessen praktijk en twee uur waarin vaktheorie gegeven wordt.

Hieronder een voorbeeld hoe de praktijken in een week worden ingevuld:

CONSUMPTIEVE TECHNIEKEN

Maandag: banket

Dinsdag: extra aandacht van de individuele leerling bij de hiaten in de lesstof.

Woensdag: menu-dag. Hierbij wordt de lesgroep opgedeeld in kleine groepjes, die zich bezig gaan houden met respectievelijk het voorgerecht, het hoofdgerecht

Schoenmaker in zijn keuken.

en het nagerecht. Eén van de leerlingen is deze dag gastheer; hij verzorgt deze dag het restaurant.

Donderdag: brood bereiding. Dan worden er dingen gemaakt als broodjes, pizza's e.d.).

Vrijdag: schoonmaak. In eerste instantie hebben de leerlingen die nieuw in de lesgroepen komen daar nog al moeite mee, maar na een paar weken zien ze ook hier het nut van in.

Het doel

De nadruk van het dagelijks functioneren van de leerlingen tijdens de lessen ligt natuurlijk op verdere te maken in het door hun gekozen vakgebied.

Daarnaast is het van groot belang te kunnen werken in teamverband. Er wordt dan ook veel nadruk gelegd op het samen een klus beginnen en het samen een klus afmaken. En niet alleen de leuke klussen, maar ook de minder leuke werkjes, als afwassen bijvoorbeeld.

Heel belangrijk voor deze bedrijfstak is veel aandacht te besteden aan hygiëne. Schone handen, geknipte, schone nagels, schone kleding, goed schoeisel moeten voor deze leerlingen vanzelf sprekend gaan worden.

De jongeren krijgen van Jelle Waidijk, de docent motorvoertuigen-techniek, praktijklessen, gecombineerd met theorie.

De lessen hebben bij auto-techniek betrekking op motoren, onderstellen, elektrotechniek en plaatwerk, waaronder laswerkzaamheden.

Daarnaast wordt er uitgebreid aandacht besteed aan de bromfiets en fiets-techniek.

Bij zowel auto-techniek als bij de bromfiets en fiets-techniek wordt er veel tijd besteed aan het sleutelen aan motoren en onderstellen. De jongeren worden vertrouwd gemaakt met gereedschappen en meet-aparatuur.

Alle jongeren hebben een eigen gereedschapskist, hiervoor dragen ze zelf verantwoordelijkheid.

De jongeren krijgen tijdens de lessen werk-opdrachten. Als deze voldoende zijn uitgevoerd kunnen ze hier voor een certificaat krijgen. Het streven is er naar om de jongeren toe te leiden naar het vervolgonderwijs of naar de arbeidsmarkt.

Het lokaal

Het lokaal van Jelle Waidijk is ruim en zeer goed uitgerust en ingedeeld in een afdeling voor (brom)fietsen een afdeling voor motorvoertuigen. Deze heeft onder andere de beschikking over een hefbrug. Zijn trots is het nieuwe magazijn op de eerste etage vol met onderdelen.

(MOTOR) VOERTUIGEN TECHNIEK

De docent

Jelle Waidijk is meer dan twintig jaar werkzaam geweest in de garage-branche. Voordat hij naar Aekinga kwam was hij zes jaar docent motorvoertuigen aan het KMBO in Emmen.

De motorenafdeling.

De (brom)fietshoek.

Motorvoertuigen.

In de afwerkingstechniek maken de jongeren kennis met het materiaal, het gereedschap en technieken door het vervaardigen van werkstukken en opdrachten.

Voor jongeren die pas beginnen worden door Hille de Boer, de docent, eenvoudige technieken zoals glas-schilderen, sjabloneren en decoraties spuiten gebruikt.

Jongeren die in de afwerkings-techniek door willen leren, of op weg gaan naar de arbeidsmarkt krijgen meer praktische opdrachten als glaszetten, deuren en raamkozijnen schilderen, spuiten en behangen.

De afdeling heeft goede apparatuur en machines om ook op autospuitgebied de jongeren vaardigheden en technieken bij te brengen.

Het lokaal

Het schilderslokaal heeft een ka-

paciteit voor ongeveer tien jongeren. In het lokaal is een hoek ingericht voor theorieles, een hoek is ingericht voor de koffie en thee-pauze. Achterin het lokaal is een vrij grote spuitruimte waar werkstukken gespoten kunnen worden. Vooraan in het lokaal is het magazijn voor opslag van materiaal en gereedschap.

Theorie

Er wordt ook veel aandacht besteed aan de theoretische vakken als vaktheorie, gereedschapskennis, materialen kennis en kleuren toepassing.

Jongeren kunnen binnen de lessen certificaten behalen op de onderdelen:

*schilderen (nieuw werk),

SCHILDEREN/ AFWERKINGS- TECHNIEKEN

*schilderen (oud werk),
*glaszetten,
*spuiten en reclame,
*wandafwerking/behangen

De praktijk en de theorie kunnen worden gevolgd tot einde derde klas LBO.

Projecten en excursies

De schildersafdeling zorgt er voor, dat op het hele terrein de gebroken ruiten worden hersteld. Daarnaast worden er ook klussen in de omgeving aangepakt als een soort stage of werkervaringsproject.

Ook worden er klussen gebracht, die in het lokaal kunnen gebeuren.

Regelmatig worden er voor de leerlingen excursies georganiseerd naar beurzen, scholen of bedrijven.

De docent

Voordat Hille de Boer naar Aekinga kwam, was hij zestien jaar lang onderhouds-schilder geweest bij verschillende bedrijven. Deed naast zijn werk zijn studie en haalde zo ook zijn leraren opleiding. Gaf voordat hij naar Aekinga kwam vijf jaar praktijkles aan werkloze jongeren in een werkervarings-project.

De afdeling metaaltechniek beschikt over een goed ingericht praktijklokaal. Hierin zijn verscheidene las-cabines aanwezig, waarin zowel CO2 (Mig/Mag.) als elektrisch (booglassen) wordt gelast. Verder zijn er ook metaalbe-

METAAL BEWERKING

booglassen. Bij het druklassen wordt het puntlassen behandeld.

Machinebankwerken

Deze vakrichting bestaat uit programma's die vaardigheden bevatten als boren, schaven, draaien en frezen.

Deze machinevaardigheden worden tot uitdrukking gebracht in enkelvoudige en meervoudig samengestelde werkstukken.

Deze oefeningen hebben de leerinhouden als schuifmaat-lezen, meten, aftekenen, boren, tappen, draadsnijden en vijlen.

Lassen

Voor lassen bestaat er de mogelijkheid om het NIL-diploma booglassen met beklede electrode (nivo 1) te halen. Dit is een landelijk erkend diploma, waarmee de

Bert Rijswijk levert vakwerk af.

jongere, zeker nu met de huidige grote schaarste aan lassers, een grote kans heeft op betaald werk in de metaalsektor.

De docent

Bert Rijswijk is de metaal docent. Hij is 23 jaar werkzaam binnen de jeugdhulpverlening. Eerst als docent in B.J.Internaat Papenvoort

werkings-machines voor verspanende bewerkingen, zoals draai-banken (ook digitaal afleesbaar) en een freesmachine.

Het metaalprogramma is ingedeeld in afgeronde leereenheden in de richtingen konstruktie-bankwerken en machine bank-werken.

Konstruktiebankwerken

Deze vakrichting bestaat hoofdzakelijk uit programma's die plaatwerken bevatten, zoals schepje, bakje, stofblik, e.d.

Als leerinhoud hebben deze het meten, aftekenen, boren, krippen en klinken.

Daarnaast komen de verschillende soorten lassen aan de orde, zoals smeltlassen en druklassen. Bij de smeltlasmethode behandelen wij vlambooglassen en gas-

Het machinepark.

en nu sinds 16 jaar in het vakinter-naat van B.J.Centrum Aekinga. Bert geeft daarnaast ook nog een dagdeel les op het C.B.B. in Leeuwarden.

Een theorievak waar veel jongeren bij voorbaat niet bijzonder gemotiveerd naar toe gaan. Vaak hebben ze op hun vorige opleiding minder prettige ervaringen met theorievakken. Praktijk is immers veel leuker.

Taak van de leraar, Chris van Heerewaarden, om deze jongeren te overtuigen dat rekenen en wiskunde best leuke vakken kunnen zijn en niet echt moeilijk behoeven te zijn, maar ook noodzakelijk zijn voor goed functioneren in maatschappij en beroep.

De aanpak is er in eerste instantie **niet** opgericht om de jongens er van te overtuigen wat ze niet kunnen, maar juist te stimuleren door ze datgene te laten doen wat ze **wel** kunnen.

Verder zijn een gemoedelijke sfeer, gezellig lokaal, en in beginsel niet te hoge eisen voorwaarden om een jongere na verloop van tijd overtuigd bezig te laten gaan met verbetering van zijn individuele niveau.

Middels certificaten, die na afsluiting van gedeelten van de lesstof

WISKUNDE/ REKENEN

behaald kunnen worden, ziet de jongere zijn vooruitgang. Dit werkt voor velen stimulerend.

De gebruikte methodes zijn er opgericht om een verscheidenheid aan leerlingen te kunnen bedienen, zodat afwisseling van stof en overstappen van niveau eenvoudig uit te voeren zijn.

Natuurkunde

Naast de vakken rekenen/wiskunde wordt een aantal jongeren natuurkunde aangeboden. Voorwaarde hiervoor is dat er duidelijkheid bestaat omtrent reguliere schoolgang op korte termijn op LTS-niveau.

Deze jongeren krijgen in de zogenaamde schakelklas extratheorie-uren als voorbereiding op het gekozen school-type.

De docent

Chris is afkomstig uit het reguliere onderwijs. Hij heeft gewerkt op een VSO/MLK-school en was een jaar waarnemend hoofd van een basisschool in een klein Fries dorp.

Aan de lesgroepen metaalbewerken, motorvoertuigentechniek en hout wordt twee uur per week vaktekenen gegeven door Deodaat Kuneman. Dit gebeurt per lesgroep op individuele basis op LBO/LBO niveau.

Bij de jongeren die nieuw in de bovengenoemde lesgroepen geplaatst worden en nog nooit in aanraking zijn geweest met vaktekenen, krijgen als eerste opdracht een aantal eenvoudige perspectieftekeningen. Dit als test op ruimte-

VAKTEKENEN

lijk inzicht, rekenvaardigheid en het op juiste wijze om te gaan met het tekenmateriaal. Een groot probleem is hierbij voor de jongeren het vinden van een aantal ontbrekende maten.

Wat Deodaat persoonlijk erg belangrijk vindt, is rust in de klas. Dit bevordert de concentratie en de

netheid. Bij het vaktekenen gaat het niet om snelheid, maar om netheid en zorgvuldigheid.

Als deze zaken er redelijk goed inzitten, wordt overgegaan tot de zogenaamde Amerikaanse projectiemethode van eenvoudige onderdelen en werkstukken. Dit levert in het begin vaak alweer behoorlijk wat problemen op. Het niveau gaat ook niet verder dan het wiskunde-niveau wat door mijn collega wordt gegeven.

Door het sterk individuele karakter van het lesgeven is het een behoorlijk inspannende taak, maar ontzettend leuk om te doen. Er worden dan ook hele leuke en goede vorderingen gemaakt, terwijl het, zeker in het begin, voor de jongeren best wel lang is om twee uur lang geconcentreerd bezig te zijn.

Er worden ook certificaten uitgegeven die aangeven welk niveau een jongere heeft bereikt.

Voor jongeren die een redelijk niveau hebben bereikt, wordt ook aandacht besteed aan het tekening leren lezen, wat door gaat tot LTS vierde klas-niveau.

Engels en vaktekenen zijn de vakken waar Deodaat verzorgt.

Aan alle lesgroepen wordt per week twee tot drie uur per week Engels aangeboden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de "Look"-methode; een methode die op veel LTS en ITO-scholen wordt gebruikt.

Elke leerling werkt in zijn lesgroep op zijn eigen niveau.

Er wordt door de docent, Deodaat Kuneman, op eenvoudige wijze geprobeerd zoveel mogelijk basis-kennis aan te leren door middel van herhaal-lessen. Als een jongere een lesboekje heeft doorgevoerd, maakt hij een toets over dat boekje om te zien, of er nog bepaalde zaken niet goed begrepen zijn. Als de jongere de toets voldoende maakt, kan hij naar het volgende boekje.

Bij een nieuwe jongere wordt eerst gevraagd op welke school hij gezeten heeft; welke klas, en welke methode daar gebruikt werd. daarna gaat de docent met de jongere een paar testen doen om in het juiste boekje van Look te kunnen starten.

ENGELS

Bij het doorlopen van twee tot drie boekjes kunnen de jongeren een certificaat behalen, die het niveau en de stof aangeeft.

Soms worden er lessen gegeven in het Engels als vorm van mondelinge overhoring. Dit is om de basis-begrippen en woordkennis te toetsen. Voor een aantal jongeren

is dat erg belangrijk, omdat ze dat later in het reguliere onderwijs ook weer krijgen.

De docent

Het werkverleden van Deodaat Kuneman speelde zich grotendeels op zee af. Vanaf 1978 was hij werktuigkundige op de "grote vaart".

Vanaf 1989 is hij werkzaam op Aekinga als docent Engels en vaktekenen.

Een onderdeel van het AVO-aanbod is het vak Nederlands. Elke leerling moet Nederlands doen en doet dat op zijn eigen niveau en in zijn eigen tempo.

Als een jongere op het internaat komt, wordt gekeken welk niveau bij hem past. Vervolgens werkt elke leerling aan de hand van taken. Per taak wordt een cijfer gegeven en aan de hand van deze cijfers wordt het rapportcijfer bepaald.

Als een boek is doorgewerkt, krijgt de leerling een certificaat.

Tijdens de les Nederlands werkt

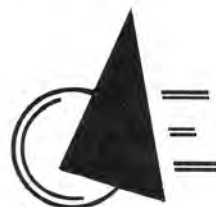
NEDERLANDS

elke leerling voor zichzelf, uit zijn eigen boek, met zijn eigen opdrachten. Op deze manier heeft elke leerling werk dat bij zijn niveau past.

Iedereen wordt individueel geholpen; de uitleg past dus bij zijn opdrachten. Echte klassikale lessen komen nauwelijks voor.

Voor een leerling die doorstroomt

naar het reguliere vervolg onderwijs bestaat de mogelijkheid om extra theorielessen te krijgen. Ook is extra huiswerkbegeleiding mogelijk.

Schooltelevisie staat op op 't programma bij Jan de Goede.

In het vakgebied wereld- en maatschappij-oriëntatie worden een groot aantal onderwerpen behandeld. Deze onderwerpen zijn zeer verschillend. Dit kan variëren van onderwerpen uit aardrijkskunde en geschiedenis, tot maatschappelijke thema's als "gezondheid en verslaving" tot "criminaliteit".

Bij deze lessen horen schriftelijke opdrachten, die door elke leerling moet worden gemaakt.

Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van videolessen. Deze hebben de bedoeling dat de leerling

WERELD- EN MAATSCHAPPIJ- ORIËNTATIE

goed oplet en goed luistert om de vragen over deze lessen goed te kunnen beantwoorden.

Als leerlingen de vakken Nederlands en w.o./m.o. goed hebben

gevolgd, is er tijd voor leuke dingen, als spelen met de computer. Het lokaal heeft de beschikking over twee van deze "speel-dozen".

De docent

De docent voor Nederlands en Wereld-en Maatschappij-oriëntatie is Jan de Goede. Hij is 33 jaar en heeft voordat hij in Aekinga kwam werken bijna tien jaar gewerkt bij het speciaal voortgezet onderwijs in Groningen.

Remedial teaching houdt dan in, dat de jongeren, die een achterstand op een bepaald vakgebied hebben, worden bijgewerkt. Dit kan zijn op het gebied van lezen, taal of rekenen.

Individueel of in kleine groepen wordt dan extra hulp gegeven bij het verwerven van inzicht in de leerstof die nog te moeilijk voor de betreffende jongere te zijn.

Het gaat hier niet alleen om louter bijles, maar remedial teaching gaat ook dikwijls terug naar eventuele ontwikkelings-achterstanden.

De aanpak

Een goede realtie van de remedial-teacher met de jongere is de basis-voorwaarde voor het succes van de begeleiding. Een remedial-teacher moet beschikken over een optimistische houding, die aanstekelijk werkt op deze leerlingen, die al zo vaak negatieve ervaringen hebben opgedaan.

Verder is een rustige aanpak erg belangrijk en moet de docent alert zijn en goed kunnen inspelen op de actuele situatie van de jongere. Hierdoor zal de belangstelling van de leerling in de oefenstof toenemen en dit zal zijn motivatie bevorderen.

In veel gevallen spelen concentra-

REMEDIAL TEACHING

tie-problemen bij onze jongeren een voorname rol en het is dan prettig dat ze in een rustige omge-

ving komen, waar hen, zonder afgeleid te worden, het één en ander nog eens duidelijk wordt uitgelegd.

Tijdsduur

De remedial teaching-uren variëren per jongere. Dat hangt af van de mate van zijn leerprobleem.

Binnen Aekinga varieert dit tussen de één of twee uur per week.

De docent

Remedial teaching wordt gegeven door Jan Brink, 56 jaar, en reeds vijftien jaar als theorieleerkracht werkzaam in Aekinga.

Daarvoor gaf Jan Brink onder andere les aan lichamelijk gehandi-

capten in de leeftijd van 14 - 20 jaar aan een Mytylschool. Daarnaast is hij nog een aantal jaren werkzaam geweest in een onderwijsvernieuwingsproject, die ten doel had de traditionele manier van lesgeven te doorbreken.

Jan Brink neemt even tijd voor 'n potje dammen.

Binnen het hele edukatie-aanbod van Aekinga neemt sport een belangrijke plaats in. Naast alle praktijkvakken en theorie-uren is het voor de jongeren prettig om ook eens "stoom af te blazen". Elke dag staat er één uur sport op het lesrooster.

De lessen worden gegeven door Frits Diepenbroek en Peter Baas.

Het les-aanbod

Bij andere vakken binnen edukatie kun je ergens naar toe werken, bijvoorbeeld naar derde klas ITO-niveau. Bij sport is dat wat moeilijker; moet je op brugklas-niveau anders trampoline-springen als in een derde klas?

Daarom werken wij met maandthema's. Elke maand staat er een andere spel-, atletiek-, of turn-onderdeel op het programma, zoals voetbal, basketbal, tchouk-bal, korfbal, softball en volleybal.

Bij de atletiek en turnonderdelen proberen we ook zoveel mogelijk facetten te pakken. Dus ook speerwerpen en duurlopen, te denken aan het Aekinga-rondje, tot bij turnen het trampoline-springen en rekstokoefeningen. In een kalenderjaar trachten we dit hele scala aan bod te laten komen.

Het les-programma

We werken met een weekplanning. Op maandag wordt er aandacht besteed aan turnen of atletiek; op dinsdag en donderdag is er een spelsport; de woensdag is voor conditie-training. Op vrijdag is het voor de jongeren vrije keuze en wordt er gedaan wat ze op dat

SPORT

moment leuk vinden, mits men de voorgaande dagen goed heeft gepresteerd.

Doelen

Naast het actief bezig zijn tijdens de school-uren heeft de sport nog een aantal doelen. Zo is het niet alleen de bedoeling om lekker lichamelijk bezig te zijn, maar te proberen grenzen te verleggen. Bijvoorbeeld bij het leren van een salto heb je lef nodig. Als je aan het eind van de les dan de salto gedaan hebt geeft dat een prettig gevoel. Tegelijkertijd heb je je klasgenoten nodig als hulpverleners. Dat is dan samenwerking; elkaar helpen bij moeilijke omstandigheden.

Sport is ook middel om te komen tot gedragsverandering en niet alleen doel op zich; bijvoorbeeld minder schelden, leren omgaan met verlies, e.d.

Het leren samenspelen bij teamsporten als bijvoorbeeld basketbal of voetbal is ook een doel. Door te sporten proberen we de jongeren bij te brengen dat het best fijn is om dingen samen te doen en je dan samen meer kunt bereiken; dat je op een ander kunt vertrouwen.

Sport en seizoen

Een jaarplan is geen vaststaand geheel. Stel je voor, buiten vriest het

stevig, de kanalen liggen dicht. dan betekent het in het programma hier van gebruik te maken. Dit geldt ook voor de zomermaanden. Als het weer het ook maar even toelaat, dan zijn we niet meer in de zaal te vinden, maar op het sportveld of in het bos. En mocht het dermate heet worden, dan ligt Edukatie soms stil, en de hele club in het zwembad, zit op de fiets, staat op de surfplank, is op de midget-golfbaan of zit in de kano.

De docenten

Frits Diepenbroek is alweer 15 jaar werkzaam binnen B.J. en sinds 1983 in Aekinga. Naast leerkracht lichamelijke vorming is hij ook coördinator vrijetijdsbesteding. In zijn vrijetijd is hij voetbaltrainer. Peter Baas is sinds 1987 in dienst van Aekinga. Daarvoor gaf hij hier en daar invallessen. Vanaf 1985 tot nu is hij ook judo-leraar bij diverse clubs in Friesland en Drenthe.

„Kreatieve Vorming maakt deel uit van het Edukatie-aanbod. Hendrik Jan Olijve, de docent krijgt dus alle lesgroepen in zijn lokaal. Dat maakt het werken met jongeren wel eens moeilijk, in die zin dat ze aankomen met het argument: "Ik heb voor metaal gekozen, en niet voor Kreatieve Vorming.

Het lokaal

Het leslokaal is dusdanig ingericht dat er verschillende werkplekken zijn gecreëerd. Zo is er een schoon werkgedeelte voor tekenen, knippen, plakken, en dergelijke. Er is een klei-, een soldeer-, een schilder-, een lijmpis-

KREATIEVE VORMING

tool- en een lichte houtbewerking-hoek.

Er wordt gewerkt met opdrachten en met vrij keuze-opdrachten. de opdrachten zijn dusdanig geformuleerd, dsat de jongere er een grote eigen invulling aan kan geven.

Bij de keuze werkstukken worden er werkstukken gemaakt die ze voor zich zelf en/of voor hun ka-

mer kunnen gebruiken. Zo hebben ze de mogelijkheid om bijvoorbeeld een prachtig schaakspel inclusief bord te maken.

Het doel

Hendrik Jan tracht binnen de lessen creatieve vorming jongeren door middel van diverse technieken, materialen en gereedschappen zich positief bewust te worden van hun creatieve mogelijkheden en daarnaast te activeren en te vergroten.

Materialen en technieken

De materialen waar de jongere mee te maken krijgt zijn: papier, hout, linoleum, klei, lijm, glas, metaal, ijscostokjes, knijpers, verf, gips en kralen.

De technieken die daarbij aanbod komen zijn onder ander: solderen, linoleum snijden, glas graveren, schilderen, tekenen, hout/draaien en bewerken, bouwen met ijscostokjes en knijpers, sjabloneren, klei draaien, uit de hand bewerken of gieten.

De docent

Hendrik Jan Olijve is sinds 1985 werkzaam in Aekinga. Daarvoor heeft hij drie jaar gewerkt als onderwijzer aan een basisschool in Hoogezand. Vervolgens is hij een jaar groepsleider geweest op het Boddaertcentrum in Leeuwarden. Hij miste echter het onderwijs en is in 1978 gaan werken als onderwijzer in het voormalige BJ Internaat de Eese te Steenwijk. Vanaf 1985 werkt hij in Aekinga.

Hendrik Jan Olijve in zijn domein Kreatieve Vorming

1) Stagebegeleiding / toeleiding naar werk.

Nieuw in de laatste jaren is voor ons internaat een duidelijker combinatie school/stage/werk. Ook op LTS, KMBO en MBO is er steeds meer sprake van school-arbeid-combinaties.

In ons vakinternaat proberen we steeds aan te sluiten bij de sterke punten van de jongere. Door onvoldoende vooropleiding, leeftijd en/of te weinig leercapaciteiten kan dit ook de praktijkgerichte kant zijn. Hierbij wordt zeker ook de leeftijd in de gaten gehouden.

EXTERNE SCHOOL, STAGE- EN WERKBEGELEIDING

Oriënterende stage

Dit zijn korte vakgerichte stages om de vakkennis en het werken op zich van de jongere buiten het internaat in een breder verband te zien en ook de verkenning in de vele werksoorten (specialisaties binnen het vakgebied).

De stageplek bij bakker Stroetinga.

Het verder verkennen van de gekozen beroepsrichting en het verder inoefenen van de voor die richting benodigde praktische, beroepsgerichte vaardigheden, met daarnaast natuurlijk ook veel aandacht voor het aanleren van een goede werkhouding in het algemeen. Deze stage duurt ongeveer vier weken, één of meer dagen per week.

Werkstage

Als we binnen het leerkrachten-team en zeker met de betreffende vakleerkracht tot de conclusie zijn gekomen dat een jongere, ook gezien zijn leeftijd, beter gericht kan worden op de arbeidsmarkt, dan komt er eerst een overleg met ouders, instantie, onderwijs en groepsleiding om in die richting een toekomstplan te maken.

Bij twijfel over de beroepskeuze schakelen we ook het arbeidsbureau in. We laten jongeren van 16 jaar en ouder zich opgeven bij het arbeidsbureau zodat ze extra mogelijkheden hebben voor loonkosten-subsidies en ook om ze bekend te maken met arbeidsbureaus, centra voor beroepskeuze, beroepskeuzetesten en uitzendbureaus. De jongeren werken meestal in deeltijd; enkele dagen werken, en zeker één dag nog leren (zoals bij deeltijd KMBO ook gebruikelijk).

Stage-adressen

Voor het opdoen van werkervaring beschikt Aekinga over een redelijk uitgebreide en gevarieerde "Stagebank" met bedrijven en instellingen in de regio, waar in de gewenste beroepsrichting werkervaring kan worden opgedaan.

De contacten met de bedrijven en instellingen zijn intensief, waardoor de stagebegeleider optimaal zicht heeft op de jongere en zijn begeleider op de werkplek.

Door middel van werkbriefjes kunnen de verrichte werkzaamheden worden besproken en weten we wat de jongere op de werkplek doet.

De jongere begint altijd met een oriënterende stage. We beginnen met een bezoekje aan het stageadres van jongere met begeleider. Tijdens deze excursie leggen we een aantal werkafspraken vast,

Stage in de grootkeuken van Stellinghaven.

b.v. welke dagen de jongere komt werken, en wie zijn vaste werkbegeleider wordt.

Tijdens deze stage-periode wordt er veel uitgewisseld tussen de vastewerk-begeleider en de stagebegeleider van het vakinternaat. Als het werk van beide kanten (jongere en bedrijf) klikt wordt er gekeken naar eventueel een langere stage, mogelijk als voorbereiding op werk.

2) Begeleiding externe scholieren

Het internaat biedt ook de mogelijkheid om jongeren buiten het internaat te helpen met een buitenschool in de regio (LTS, MAVO, LEAO, ITO, KMBO). Er moet dan volgens de leerkrachten een reële mogelijkheid zijn voor de leerling om de school goed af te maken.

Schoolaanmelding

Als men vanuit de kernbespreking

konstateert dat er overeenstemming is over het naar een buitenschool gaan van een bepaalde jongere, dan wordt de schoolbegeleider ingelicht.

Deze zoekt een school uit, die in aanmerking kan komen voor de jongere. Er wordt dan gekeken naar onder andere de afstand van Appelscha naar de school, de klasse-grootte en de verdere toekomstplannen.

Aan de hand van deze gegevens worden er binnen hde kernbesprekingen besluiten genomen, na overleg met ouders/verzorgers.

Buitenscholen

Er is zeer intensief contact tussen schoolbegeleider en betreffende school waar de jongere naar toe gaat. Ook de "Ouderavonden" bezoekt hij frekwent.

Eén avond in de week is er gelegenheid voor de leerling om met

de begeleider scholing de problemen te bespreken en op te lossen (dan houdt hij "avondspreekuur").

De begeleider

Epke Zonderland heeft reeds twaalf jaar de begeleiding van de externe scholieren waarvan de laatste vier jaar ook de begeleiding van de jongeren die stage of werk hebben.

Epke heeft op Aekinga in het verleden het vakgebied schilderen verzorgd en wiskunde en vaktekenen gedoceerd.

Waar men op reguliere scholen vaak spreekt van buitenschoolse activiteiten, noemen wij dit binnen Aekinga internaats-activiteiten. Deze vinden gedeeltelijk plaats in de vrije tijd, en gedeeltelijk binnen edukatie. Deze speelt een essentiële rol binnen het vrijetijds-aanbod van het internaat.

Life-time activiteiten

Het is in onze optiek de bedoeling om onder andere life-time activiteiten aan te bieden. Dit zijn activiteiten, die ook na een verblijf in het vakinternaat (nog) vaker gedaan kunnen worden.

We zien het ook als onze taak om onze jongeren te leren omgaan met hun vrije tijd. verveling nodigt uit tot katekwaad.

Traditionele activiteiten

Ook zijn er activiteiten die ten gevolge van cultuur en maatschappij

gewoon plaats vinden. Denk maar eens aan zaken als Kerst- en Sint Nicolaasviering. Weer andere activiteiten gebruiken we als afsluiting van een bepaalde periode, zoals de spelweek in de week voor de zomervakantie.

Ervarings activiteiten

Tot slot is er een categorie activiteiten die we aanbieden met de bedoeling jongeren eens een bepaalde ervaring te laten opdoen, en laten ervaren dat ze vaak in staat zijn meer prestaties te leveren, dan ze van zich zelf verwachten. Hierbij noemen we bijvoorbeeld de Zwefiello (recreatieve kwart triathlon) en de overlevingsdagen.

Tenslotte:

EDUKATIE EN INTERNAATS- AKTIVITEITEN

Clubs

Ook wordt ervanuit het edukatie-gebeuren enige energie gestoken in de begeleiding en organisatie van clubs tijdens de lange winteravonden, zoals judo-, badminton-, voetbal-, en bromfiets-sleutelclub.

Aktiviteiten-aanbod

Aktiviteiten, die jongeren in Aekinga zowel vanuit de leefgroepen als vanuit edukatie aangeboden krijgen zijn onder andere:

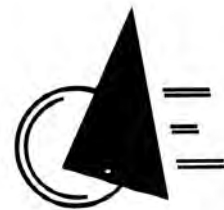

Spelweek.

maanden als het in de lokalen te warm wordt om nog verantwoord les te kunnen geven. Bovenstaande activiteiten worden roterend aangeboden.

Aktiviteiten-aanbod:

Bingo- en klaverjasavonden, diverse sport-tournooien, hondetocht en overlevingsdagen, video- en filmavonden, de 24-uurs step of fietsmarathon, foto-puzzeltocht, fietsgezelligheidsrit, dam-, schaak- en biljarttournooien, zwefiello en spelweek.

Overlevingsdagen.

Overlevingsdagen.

